

Anotace rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva

Rozsudek ze dne 5. března 2024 ve věci č. 37364/10 – *Boškočević proti Srbsku*

Senát čtvrté sekce Soudu jednomyslně shledal porušení práva stěžovatele podat stížnost k Soudu podle článku 34 Úmluvy, protože mu ředitel správy národního parku, u které stěžovatel pracoval, v písemném oznámení pohrozil propuštěním ze zaměstnání za to, že podal stížnost k Soudu, resp. pokud nepředloží korespondenci se Soudem.

I. Skutkové okolnosti

Stěžovatel pracoval jako řidič Správy národního parku Šar. V roce 2009 vyhrál spor před vnitrostátními soudy o zaplacení dlužné mzdy za odvedenou práci. Protože mu ale správa nezaplatila mzdu ani na základě vykonatelného soudního rozhodnutí, podal stížnost k Soudu. Následně stěžovatel obdržel od správy oznámení, podepsané ředitelem jako jejím zástupcem a opatřené úředním razítkem, podle kterého porušil své pracovní povinnosti, čímž byly splněny podmínky pro udělení výpovědi. Mimo jiné mu ředitel vytkl, že podal stížnost k Soudu, ve které řeší hospodaření správy a její problémy, a že odmítl poskytnout kopii dokumentů, které doložil Soudu. Současně ho ředitel správy upozornil, že pokud bude stěžovatel pokračovat ve svém jednání, bude okamžitě propuštěn.

II. Odůvodnění rozhodnutí Soudu

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 34 ÚMLUVY

Stěžovatel namítal, že tím, že mu stát oznámil splnění podmínek pro propuštění ze zaměstnání, protože podal stížnost k Soudu, bránil ve výkonu jeho práva podat individuální stížnost podle článku 34 Úmluvy.

1. K přijatelnosti

Soud nejprve posuzoval, zda lze jednání ředitele správy, podniku zřízeného na základě zákona, přičítat vládě, a tím založit odpovědnost podle Úmluvy. Vycházel zde ze své dřívější judikatury k pojmu „nevládní organizace“, uvedeném v článku 34 Úmluvy, potažmo k pojmu „vládní organizace“. Připomněl, že vládní organizace zahrnují právnické osoby podílející se na výkonu vládních pravomocí nebo provozující veřejné funkce pod kontrolou vlády. Při určení, zda určitá právnická osoba odlišná od územního orgánu spadá do této kategorie, je třeba vzít v úvahu její právní postavení, resp. práva, která jí toto postavení poskytuje, povahu vykonávané činnosti a kontext, v němž ji vykonává, a také míru její nezávislosti na politických orgánech (viz *Radio France a ostatní proti Francii*, č. 53984/00, rozhodnutí ze dne 23. září 2003, § 26). Podle Soudu byl podnik, kde pracoval stěžovatel, založen za účelem správy národního parku s hlavním cílem jednat ve veřejném zájmu při ochraně přírodního bohatství. Správa parku je tedy službou obecného významu. Doposud pravomoc spravovat park náležela pouze společnostem zřízeným na základě zákona. Podnik je také jediným subjektem spravujícím tento park, přičemž jeho roční plán činnosti a některá ekonomická rozhodnutí schvaluje vláda.

Daná věc je podobná případu *JKP Vodovod Kraljevo proti Srbsku* (č. 57691/09 a 19719/10, rozhodnutí ze dne 16. října 2018, § 24–28), ve které Soud shledal, že dotčený podnik nebyl „nevládní organizací“, protože poskytoval veřejnou službu a měl na tuto službu monopol (srov. *Slovinsko proti Chorvatsku*, č. 1275/2018 a 54155/16, rozhodnutí velkého senátu ze dne 18. listopadu 2020, § 76–78). Zároveň věc nelze srovnávat s případem *Islamic Republic of Iran Shipping Lines proti* (č. 40998/98, rozsudek ze dne 13. prosince 2007, § 78–82), v němž Soud hodnotil, zda stížnost podal stát, který není smluvní stranou Úmluvy. Případ stěžovatele je také třeba odlišit od věci *Radio France a ostatní proti Francii* (cit. výše, § 26), ve kterém stěžovatelská společnost byla podle Soudu nevládní organizací ve smyslu článku 34 Úmluvy, byť byla plně vlastněna státem a plnila úkoly veřejné služby ve veřejném zájmu; neměla ale monopol na rozhlasové vysílání; mezi dotčenou společností a dalšími společnostmi

provozující „soukromé“ rozhlasové stanice, které samy o sobě podléhaly různým právním a regulačním omezením, tak byl jen malý rozdíl.

Soudu dále neušlo, že oznámení doručené stěžovateli ze strany správy národního parku podepsal její ředitel, jednající jako její zástupce, a na oznámení bylo uvedeno úřední razítko. Konečně podle platné vnitrostátní úpravy je ředitel správy úřední osobou, která vykonává veřejnou funkci. Soud proto považoval správu za „vládní organizaci“ ve smyslu Úmluvy. Za jednání jejího ředitele je tak odpovědný stát.

Stížnost proto není neslučitelná s Úmluvou z důvodu *ratione personae*.

2. K odůvodněnosti

Soud zdůraznil, že účinné fungování systému individuálních stížností podle článku 34 Úmluvy vyžaduje, aby stěžovatelé, případně potenciální stěžovatelé, mohli svobodně komunikovat se Soudem bez vystavení jakémukoli nátlaku ze strany orgánů, aby stížnosti stáhli nebo změnili (*Štukaturov proti Rusku*, č. 44009/05, rozsudek ze dne 27. března 2008, § 138). Soud přitom za nátlak považuje nejen přímé naléhání na osobu a její hrubé zastrašování, ale i jiné nevhodné nepřímé jednání nebo kontakty s cílem odradit ji od podání stížnosti podle Úmluvy. Zda je dotčené jednání nepřijatelné z hlediska článku 34 Úmluvy, to pak záleží na konkrétních okolnostech věci (*Kurt proti Turecku*, č. 24276/94, rozsudek ze dne 25. května 1998, § 160). V této souvislosti je třeba vzít v úvahu zranitelnost stěžovatele a jeho náchylnost k ovlivňování ze strany orgánů (*Assenov a další proti Bulharsku*, č. 24760/94 rozsudek ze dne 28. října 1998, § 170).

V dané věci Soud shledal, že stěžovateli bylo přímo v oznámení od správy sděleno, že podmínky pro jeho propuštění byly splněny z důvodu jeho stížnosti k Soudu a že bude okamžitě propuštěn, nepředloží-li kopie veškeré relevantní korespondence se Soudem. Stěžovateli tak bylo zřetelně a přímo vyhrožováno. Jednalo se o nátlak a zastrašování. Nic na tom nemění skutečnost, že stěžovatel pokračoval v komunikaci se Soudem a nakonec ze zaměstnání propuštěn nebyl.

Došlo proto k porušení článku 34 Úmluvy.